

İnformasiya-kommunikasiya texnologiyalarına geniş yol

Son illərdə ölkəmizdə informasiya cəmiyyətinin qurulması üçün və bunun tərkib hissəsi olan informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının (İKT) geniş tətbiq edilməsi istiqamətində sistemli iş aparılır. Azərbaycanda İKT-nin inkişaf tempi ümumdünya göstəricisini üç dəfə qabaqlayır. 2003-cü ildə ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının inkişafı naminə İKT üzrə Milli strategiya (2003-2012-ci illər)" elektron hökumətin yaradılmasına bünövrə qoymuşdur.

Dövlət başçısı İlham Əliyevin sərəncamına əsasən 2013-cü il Azərbaycanda İnformasiya Kommunikasiya Texnologiyaları İli elan edilmişdir. Nazirlər Kabinetinin 2012-ci ilin sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və 2013-cü ildə qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş iclasında çıxışı zamanı Prezident İlham Əliyev Azərbaycanda son illər ərzində bu sahədə böyük işlər görüldüyünü və uğurlu

nəticələr əldə edildiyini xatırlatdı. "İKT sahəsində Azərbaycan, doğrudan da son illər ərzində böyük uğurlar əldə etmişdir. Bu, həm biznes, həm zəka, intellekt sahəsidir. Eyni zamanda innovasiya və şəffaflığa təkan verən, xidmət göstərən bir sahədir. Biz bu imkanlardan daha geniş şəkildə istifadə etməliyik. Elektron xidmətlərin sayı artırılmalıdır və bu sahədə görülən işlər davam etdiriləcəkdir".

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 29 oktyabr tarixli fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış" inkişaf konsepsiyasına görə təhsil sisteminin informasiyalaşdırılması, bütövlükdə təhsilin müasir səviyyədə qurulmasının əsas istiqamətlərindən biri kimi daim diqqət mərkəzində

olacaqdır. Bu məqsədlə 2013-2020-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında təhsil sisteminin informasiyalaşdırılmasına dair Dövlət Proqramı qəbul ediləcəkdir. Dövlət Proqramı çərçivəsində Azərbaycanın bütün təhsil müəssisələri internet əlaqəsi ilə təmin olunacaq, hər təhsil müəssisəsi lazımi texniki avadanlıqla təchiz ediləcək və bütün təhsil müəssisələrinin vahid təhsil şəbəkəsinə qoşulması reallaşacaqdır. Ümumtəhsil məktəblərində hər bir sinif otağı notbuk, proyektor və elektron lövhə və hər bir şagird "1 şagirdə 1 kompyuter" layihəsi çərçivəsində notbuk və ya planşetlərlə təmin ediləcəkdir.

Cəmiyyətin müasir mədəni və mədəni dəyərinin formalaşmasında İKT-nin rolu danılmazdır. Dünyanın

bir çox inkişaf etmiş ölkələrində informatika fənninin tədrisi I siniflərdən, bəzilərində isə hətta, uşaq bağçalarından başlayır. Məsələn, Böyük Britaniyada bu fənn birinci sinifdə öyrədilir. Şagirdlər əvvəlcə əsas istifadəçi biliklərinə yiyələnir, tədrisin yuxarı siniflərində peşəkarlıq səviyyəsinə qədər təkmilləşdirilirlər.

İKT-dən düzgün istifadə olunması tədris prosesinə yenilik gətirir, öyrənmənin bilik almağa marağını artırır, müəllimin məşğələyə hazırlıq prosesini asanlaşdırır. Şagirdlər əvvəllər fənlərə aid məlumatı dərsliklərdən, şagird kitablarından, dərs vəsaitlərindən, televiziya verilişlərindən alırdısa, bu gün bunları internet, elektron kitab və s. vasitəsi ilə əldə edirlər.

Bu gün məktəblərimizdə İKT avadanlıqlarından istifadə olunmasına diqqət gündən-günə artır. Bu, şagirdlərimizin hərtərəfli inkişafına, daha çox bilik əldə etməsinə imkan verir. Bir informatika müəllimi kimi dərslərimi bu baxımdan müasir tələblər səviyyəsində qurur və yüksək nəticə əldə etməyə çalışıram.

Yazgül HACIYEVA,
Cığatelli kənd tam orta məktəbinin informatika müəllimi.

Ölkə turizminə baxış

Qəbələ turizmi onun bir hissəsidir

Şərqlə-Qərbin ən əlverişli qovşağında yerləşən Azərbaycan iqtisadiyyatın bütün sahələrində olduğu kimi turizmin də inkişafı ilə bağlı böyük potensial imkanlara malikdir. 27 sentyabr Ümumdünya Turizm Günü ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət naziri Əbülfəz Qarayev Azərbaycanda turizmin inkişafı ilə əlaqədar mətbuata geniş açıqlamalar vermişdir. Bu açıqlamalara görə dünya iqtisadiyyatında mühüm yer tutan sahələrdən biri kimi turizmde Azərbaycanın rəqabət imkanları çox yüksəkdir.

Məlumdur ki, bu iqtisadiyyatın gələcəkdə ölkəyə böyük gəlir gətirə biləcəyini ilk dəfə ümummilli lider Heydər Əliyev görmüş və ölkədə turizmin inkişaf etdirilməsi üçün təşəbbüs qaldırmışdır. Bu təşəbbüs Prezident İlham Əliyev tərəfindən çox fəal surətdə müdafiə olunmuşdur.

(Ardı 8-ci səhifədə).

(Əvvəli 5-ci səhifədə).

Kompost həmçinin torpağın su-fiziki və aqrokimyəvi xüsusiyyətlərinə müsbət təsir edir, su-hava rejimini normallaşdırır, torpağı yumşaq saxlamaqla onu dənəvər edir. Kompost bitkiləri nəinki asan mənimsənilən qida maddələri ilə təmin edir, hətta onların bitkiyə daxil olmasını sürətləndirir. Sənaye üsulu ilə alınmış gübrələrdən fərqli olaraq, kompostun çox səpilməsi nəinki məhsulun keyfiyyətinə pis təsir edir, əksinə, məhsulda nitratın çox toplanmasının qarşısını alır.

Sənaye məhsulu olan mineral gübrələrin, eləcə də zərərverici və xəstəliklərə qarşı işlədilən pestisidlərin, bir sözlə, preparatların tətbiqinin tarixi bir əsr ola, ya olmaya. Ötən yüz ildə, o cümlədən keçən əsrin 60-cı illərində kənd təsərrüfatının intensiv kimyalaşdırılmasından sonra məhsuldarlıq artsa da, məhsulların keyfiyyəti demək olar ki, xeyli azalmışdır.

Bunun səbəbi var. Uzun illər istismar edilən əkin

Təbii gübrə daha faydalıdır

Onu kəndli öz təsərrüfatında da hazırlaya bilər

yerlərinin zaman-zaman kimyəvi maddələrlə çirklənməsi torpaqları gücdən salmışdır. Təxminən 100 il bundan əvvəl hər kəs gün ərzində qida ilə və ona münasib enerji sərf etməklə 5000-6000 kilokalori alırdısa, indiki yaşayış tərzində ən keyfiyyətli, ekoloji təmiz sayılan qida ilə yaxşı halda 2400, əsasən isə 1900-2100 kilokalori qəbul edir. Onu da qeyd edək ki, hələ 60-cı illərdə bu enerji 3600 kilokalori olmuşdur. Orqanizmin tələbatı isə həmişə 5000-6000 kilokalori olmuşdur və genetik olaraq dəyişməzdir. Bu ona bərabərdir ki, insan gündə təkcə "S" vitamininə olan tələbatını ödəmək üçün təzə meyvə-tərəvəz yeməli, yaxud 15 stəkan təzə alma şirəsi qəbul etməlidir.

Ümumiyyətlə, mineral gübrələrin hesabına alınan məhsullar heç vaxt təbii ya-

ranan məhsulların keyfiyyətini əvəz edə bilməz. İsrail ölkəsində qeyri-standard məhsul yoxdur. Heyranedici dərəcədə meyvə-tərəvəz, bostan, çiyələk, kartof məhsullarına tamaşa etməkdən doymursan. Ancaq məhsulların əksəriyyətinin, o cümlədən çiyələyin, qarpızın, yemişin və s. dadı-tamı bizim torpaqların bərbəhrəsindən geri qalır.

Azərbaycan dünyanın 11 iqlimindən 9-na, ona uyğun da torpaq şəraitinə malikdir. Odur ki, bundan səmərəli istifadə etməli, torpağı əkinəyararlı vəziyyətdə saxlamalıyıq. Torpaqlarımızı üzvi maddələrlə zənginləşdirməklə, növbəli əkinə, həm də paxlalı bitkilərin əkininə də yer verməliyik. Heç olmasa "torpaqdan yaranan torpağa qaytarılmalıdır" kəlamına riayət olunmalıdır. Dünyada bu qanunauyğunluğa meşə

torpaqlarında əməl olunur. Ona görə də ən strukturlu zəngin torpaq meşə torpaqlarıdır. Torpaqlarımızın münbitliyini artırmaq üçün meişət, kommunal, kənd təsərrüfatı və sənaye tullantıları əsasında asan mənimsənilən kompostun hazırlanmasına başlamaq lazımdır.

Kənd təsərrüfatında belə bir sadə üsulla kompost almaqla torpaqlarımızı zənginləşdirmək mümkündürsə, nə üçün qida məhsullarımızın dadını-tamını itirək? Yaxşı olardı ki, kənd təsərrüfatı mütəxəssisləri fermerlərə təkə kompost istehsalında deyil, məhsulların iri sənaye şəhərlərinə daşınmasına və satışının təşkilinə kömək göstərsinlər. Azərbaycanda elə fermer təsərrüfatları var ki, nəinki Bakını, digər sənaye sahələrini də ət, süd, meyvə-tərəvəz, bostan, kartof

məhsulları ilə təmin edə bilərlər. Fermer istəyir ki, məhsulunu özü satsın, onu alverçiyə verərək ziyan çəkəməsin. Məsələn, Bakıda təşkil olunmuş bal yarmarkasında sahibkar öz məhsulunu münasib qiymətə satdığı kimi. Yaxud İsmayılının Bakıdakı kənd təsərrüfatı məhsulları satan mağazasını misal gətirək. O, 50 ildən çoxdur ki, fəaliyyət göstərir və əhalinin rəğbətini qazanıb. Bundan fermerlər də yararlanırlar.

Əgər bu məsələlər dövlətin yardımı ilə öz həllini taparsa, rayonlarda işsizlik xeyli azalar, fermerin istehsalı həvəsi artar, ətirli, dadlı-tamlı ərzaq bolluğu ilə yaşayışımız daha da yaxşılaşar.

Urfan MƏMMƏDOV,
kənd təsərrüfatı elmləri namizədi.

(«Azərbaycan» qəzeti, 17 sentyabr 2013-cü il).